

บทที่ ๖

บทสรุป

การศึกษา ภูมิหลัง แรงจูงใจ และพื้นฐานอำนาจของนักรบการเมืองในระบบประชาธิปไตยในประเทศไทยนั้น ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาออกเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางการเมืองกับแรงจูงใจในการเข้าสู่การเมือง สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้นำทางการเมือง ตลอดจนยุทธวิธีในการเข้าสู่การเมืองของผู้นำ ทั้งนี้ศึกษาจากเอกสาร แบบสอบถาม และจากการสัมภาษณ์

ผู้นำทางการเมืองที่ศึกษา คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี ที่มาจากการเลือกตั้งที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๔ จำนวน ๒๖๔ คน และสมัยเลือกตั้งที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๔ จำนวน ๒๘๐ คน รวมเป็นผู้นำทางการเมืองที่ศึกษาทั้งหมด ๕๔๔ คน แต่เนื่องจากผู้นำทางการเมืองจำนวนมากได้รับการเลือกตั้งทั้ง ๒ สมัยจึงเหลือผู้นำทางการเมืองที่ต้องศึกษาจริง ๆ จำนวน ๔๕๐ คน จากการทอสอบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด ๑๐๗ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๗๗ ของทั้งหมด

จากสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ ๓ สมมุติฐาน คือ

๑. ผู้นำทางการเมืองมีแรงจูงใจที่แตกต่างกัน บางคนก็เพื่อแสวงหาชื่อเสียงเกียรติยศ บ้างก็เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อตอบสนองความต้องการของจิตใจ และบางคนอาจจะเพื่อรักษาความเป็นธรรมของสังคม หรือบางคนอาจจะมีความประสงค์หลาย ๆ ลักษณะรวมกัน

๒. ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่นพื้นฐานทางครอบครัวและสังคม ระดับการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างผู้นำทางการเมือง

๓. ผู้นำทางการเมือง มีการใช้ทรัพยากร ด้วยการสร้างบุคลิกภาพ จัดตั้งกลุ่มหรือเข้าร่วมองค์กรทางการเมือง สร้างบารมีและการสร้างปัจจัยสนับสนุนทางเศรษฐกิจ

จากการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และสรุปเหตุผลแล้ว ผลที่ได้ตรงกับสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้
 ในส่วนที่เกี่ยวกับแรงจูงใจของผู้นำในการเข้าสู่การเมืองนั้น เป็นเรื่องยากที่จะศึกษา
 ค้นคว้าด้วยวิธีการสัมภาษณ์หรือศึกษาจากแบบสอบถามอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง เนื่องจาก
 แรงจูงใจเป็นนามธรรม ฉะนั้นนอกจาก ๒ วิธีการแล้วผู้เขียนได้ศึกษาจากบทบาทและพฤติกรรม
 ของผู้นำทางการเมืองบางด้าน เช่น บทบาทในรัฐสภา จากการวิจัยพบว่า มีผู้นำทางการเมือง
 บางส่วนมีแรงจูงใจในการเข้าสู่การเมืองเพื่อแสวงหาชื่อเสียงเกียรติยศ ผู้นำทางการเมืองบาง
 ส่วนมีแรงจูงใจในการเข้าสู่การเมืองเพื่อตอบสนองความต้องการของจิตใจ และผู้นำทางการเมือง
 บางส่วนมีแรงจูงใจในการเข้าสู่การเมืองเพื่อรักษาความเป็นธรรมของสังคม แต่ผู้นำทางการเมือง
 ส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการเข้าสู่การเมืองเพื่อรักษาหรือแสวงหาผลประโยชน์

แรงจูงใจในการเข้าสู่การเมืองของผู้นำเป็นสิ่งสำคัญและเป็นปัจจัยชี้ขาด เนื่องจาก
 ผู้นำทางการเมืองจะเป็นผู้ทำหน้าที่แทนประชาชน เป็นผู้กำหนดทิศทางทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม
 และวัฒนธรรม ให้กับประชาชน สังคม และประเทศชาติ ฉะนั้นเมื่อปรากฏผลว่าผู้นำทางการเมือง
 ส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการเข้าสู่การเมืองเพื่อแสวงหาหรือรักษาผลประโยชน์ของตนและกลุ่ม
 เศรษฐกิจที่ตนผูกพันแล้ว ก็เป็นที่น่าวิตกว่า ผลประโยชน์ของประชาชน สังคม และประเทศชาติจะ
 ถูกละเลย ไม่ได้รับการเหลียวแลจากบุคคลซึ่งได้ชื่อว่าเป็นผู้แทนของประชาชนแต่อย่างใด

ในด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้นำทางการเมืองนั้น ได้ศึกษาถึงอาชีพ
 ตำแหน่งหน้าที่การงาน ระบุว่าได้ คุณวุฒิการศึกษา เนื่องจากบุคคลซึ่งประกอบอาชีพที่สังคม
 ยอมรับนับถือ มีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี มีรายได้และคุณวุฒิการศึกษาสูง จะทำให้บุคคลนั้นมี
 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างผู้นำทางการเมือง เป็น
 ทรัพยากรทางการเมืองที่สำคัญที่สุดในการเข้าสู่การเมืองของผู้นำ สถานภาพทางเศรษฐกิจทำให้
 บุคคลนั้น ๆ ไม่ต้องกังวลต่อการทำมาหาเลี้ยงชีพจนไม่มีเวลาที่จะให้ความสนใจการเมือง ทำให้
 บุคคลไม่สามารถใช้เวลาส่วนหนึ่งเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนได้ นอกจากนั้นการหาเสียง หา
 คะแนนนิยมของผู้นำทางการเมืองต้องอาศัยปัจจัยทางเศรษฐกิจทั้งสิ้น เช่น ผู้นำทางการเมืองที่
 มาจากนายธนาคาร นายทุนพ่อค้า ระดับจังหวัด หรือระดับชาติ ย่อมมีทรัพยากรทางการเมืองมาก

กว่าผู้นำทางการเมืองที่มาจากเกษตรกร หรือข้าราชการที่มีรายได้จากเงินเดือนเท่านั้น สำหรับ
สถานภาพทางสังคมก็เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่บุคคลจะได้รับความรักความเคารพนับถือและ
ศรัทธาจากประชาชนและสังคม เช่น ผู้นำทางการเมืองที่มาจากพ่อค้าและนักธุรกิจที่ร่ำรวย
ข้าราชการระดับสูง นายแพทย์ ทนายความ หรือนักการเมืองมาก่อน มีคุณวุฒิการศึกษาระดับ
ปริญญาขึ้นไป จากต่างประเทศหรือมีหลาย ๆ ปริญญา ย่อมมีทรัพยากรทางการเมืองมากกว่าผู้นำ
ทางการเมืองที่มาจากเกษตรกรหรือประชาชนธรรมดา ซึ่งมีการศึกษาเพียงมัธยมปีที่ ๖ หรือ
ปีที่ ๘ เท่านั้น

จากการศึกษาพบว่า ผู้นำทางการเมืองของไทยส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าและนักธุรกิจ
ข้าราชการ มีตำแหน่งหน้าที่อยู่ในระดับที่เป็นที่นับหน้าถือตามีรายได้และการศึกษาสูงมาก สูง
กว่ามาตรฐานโดยเฉลี่ยของบุคคลทั่วไป กล่าวได้ว่าเป็นคนส่วนน้อยของสังคมที่มีโอกาสเข้ามา
เป็นผู้นำทางการเมือง เป็นผู้กำหนดนโยบายและทิศทางของสังคม ฉะนั้นการปกครองในระบบ
รัฐสภาจึงเป็นเพียงรูปแบบภายนอก ผู้ที่คุมเสียงข้างมากไว้ได้ในสภาก็คือพวกที่ร่ำรวยมหาศาล
ผู้ที่ได้รับคัดเลือกเข้าร่วมคณะรัฐมนตรีโดยธาตุแท้แล้วก็ต้องปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มสถานภาพ
ทางเศรษฐกิจกลุ่มเดียวกัน

นอกจากนั้นสำหรับยุทธวิธีของผู้นำทางการเมืองนั้น ผู้เขียนมีความตั้งใจที่จะศึกษาถึง
ขั้นตอนและวิธีการโดยละเอียดด้วยวิธีการสัมภาษณ์ แต่จากการสัมภาษณ์พบว่ายุทธวิธีต่าง ๆ เหล่า
นี้เป็นความลับของแต่ละพรรคซึ่งไม่สามารถเปิดเผยได้ ฉะนั้น ผู้เขียนจึงเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม
และจากคำให้สัมภาษณ์ของอดีตผู้นำทางการเมืองบางคน จากการศึกษพบว่า ผู้นำทางการเมือง
มีการใช้ทรัพยากรทางการเมืองด้วยการสร้างปัจจัยทางเศรษฐกิจให้มั่นคง เช่น หารายได้เข้า
พรรค หาผู้สนับสนุนและบริจาค หาพ่อค่านายทุนและนักธุรกิจที่ร่ำรวยมาเป็นกรรมการบริหารของ
พรรค จนมีผู้กล่าวว่ามีความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างอำนาจทางเศรษฐกิจและอำนาจทางการเมือง
เมือง ตลอดจนการใช้ทรัพยากรทางการเมืองด้วยการจัดตั้งกลุ่มและเข้าร่วมองค์กรทางการเมือง
เมืองเพื่อสร้างบุคลิกภาพบารมี โดยอาศัยความคล้ายคลึงทางสังคม เช่น ศาสนา สถาบันการศึกษา
กิจกรรมของชุมชนประเภทต่าง ๆ เป็นลูกเสือชาวบ้าน กรรมการวัด กรรมการสมาคม สโมสร
หรือชมรมต่าง ๆ เพื่อที่จะสะสมบารมี ศรัทธาและความเชื่อถือ

จากที่ได้ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และสรุปสมมุติฐานไปแล้ว สามารถกล่าวได้ว่า การที่จะเข้ามามีบทบาทในระบบการเมืองได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี โดยไม่ต้องกังวลว่าจะหารายได้มาจากทางใดบ้าง เพื่อที่จะเพียงพอกับรายจ่ายที่สูงขึ้นทุกที โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีเงินมากพอที่จะซื้อคะแนนนิยมหรือคะแนนเสียงได้ จะต้องมีความร่ำรวยพอที่จะซื้อตัวบุคคลที่มีคะแนนนิยมดีแต่ขาดทุนทรัพย์ให้มาสังกัดพรรคตนเอง และจะต้องรักษาสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ดี เช่นนี้เรื่อย ๆ ไป เพื่อที่จะได้ซื้อตำแหน่งรัฐมนตรี ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี หรือตำแหน่งทางการเมือง อันมีผลต่อผลประโยชน์ที่จะได้รับต่อไปอีกมากมายคุ้มค่ากับที่ได้ลงทุนไป และจะต้องมีเวลาพอที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนทุกระดับ ซึ่งเรียกว่าเป็นความต้องการความสมหวังในชีวิต (Self-Actualization Needs) ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นลักษณะของประชาชนส่วนน้อยของประเทศเท่านั้น ขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เช่น เกษตรกร กรรมกร ยังไม่ได้รับการเหลียวแลทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ไม่ว่าจะเป็นการกระจายรายได้ บริการสาธารณสุข การศึกษา ฯลฯ ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเหล่านี้จะต้องทุ่มเทเวลาเกือบตลอดชีวิตในการทำมาหาเลี้ยงชีพ เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs)

ฉะนั้น เมื่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งเป็นคนยากจนไม่มีเงินไขพอที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีบทบาททางการเมือง คนส่วนใหญ่ของประเทศเหล่านี้จะไม่มีตัวแทนของตนเข้าไปทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์ให้ในสถาบันรัฐสภา ผู้นำทางการเมืองที่อ้างว่าตนเองเป็นผู้แทนราษฎรนั้น โดยข้อเท็จจริงแล้วเป็นผู้แทนของราษฎรส่วนน้อย ทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของประชาชนส่วนน้อย และที่กล่าวเช่นนี้ก็ เป็นข้อสรุปที่ได้จากสมมุติฐานที่ได้รับการพิสูจน์แล้ว แต่อาจจะมีความคิดกันว่า ผู้แทนราษฎรที่เป็นคนดีมีอุดมการณ์ก็มี แต่หากพิจารณาโดยลึกซึ้งแล้วจะพบว่า ผู้แทนราษฎรหรือผู้นำทางการเมืองที่ดี เช่นนี้มีเป็นเพียงส่วนน้อย น้อยเสียจนไม่สามารถจะผลักดันให้มีการกระจายทรัพยากรต่าง ๆ ภายในสังคมอย่างทั่วถึง ไม่สามารถกำหนดค่าตอบแทนสำหรับผลผลิตอย่างเป็นธรรม ไม่สามารถกำหนดมาตรการที่ป้องกันการผูกขาดตัดทอนและการรวบอำนาจทางเศรษฐกิจอย่างมากมายโดยเอกชน ไม่สามารถส่งเสริมให้มีการถ่วงดุลย์แห่งอำนาจระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ที่มีอำนาจ

การต่อรองทางเศรษฐกิจต่ำ เป็นฝ่ายที่ได้รับความเดือดร้อน ทำให้ช่องว่างระหว่างชนชั้นในสังคมมีมากขึ้น

เพราะฉะนั้น ถ้าเราตั้งใจที่จะให้มีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ก็ต้องพิจารณาให้ลึกซึ้งถึงคำขวัญแห่งเสรีภาพ หรือการเลือกตั้ง โดยกำหนดให้มีสภาผู้แทนอาชีพด้วย เพื่อเป็นหลักค้ำประกันให้แก่ประชาชนผู้ยากไร้ ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร หรือกรรมกรในการที่พวกเขาจะมีคนจากจุดยืนเดียวกันไปร่วมในการวางนโยบายของบ้านเมือง ถ้าเราต้องการที่จะสร้างระบบรัฐสภาให้เป็นองค์กรทางการเมืองที่ประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยอย่างสมบูรณ์ เราก็ควรที่จะได้วิเคราะห์ข้อบกพร่อง ข้อผิดพลาดที่ผ่านมา และไม่ปล่อยให้มันเกิดขึ้นอีก อย่่างไรก็ตามเป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่ากลุ่มผู้ครองอำนาจ และผลประโยชน์ไม่ได้มีเจตนารมณ์ไปในแนวนี้เลย เพราะผลประโยชน์ส่วนตนย่อมมาก่อนผลประโยชน์ของประชาชน สังคมและประเทศชาติ